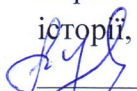

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

«Погоджено»

Керівник Навчально – наукового інституту
історії, політології та права

 професор М.М. Шитюк

«27» 03 2018 р.

«Затверджено»

Проректор з наукової роботи
професор

А.Д. Ситченко

» 2018

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

07.00.01- історія України

галузі знань 03 «Гуманітарні науки»

спеціальності 032 «Історія та археологія»

Пояснювальна записка

В умовах розбудови незалежної демократичної держави – України – серед широких кіл громадськості значно виріс інтерес до рідної історії. Це зумовлює необхідність розширення подальшого вивчення історії України, який викладається як окремий самостійний предмет в руслі цивілізаційних підходів до всесвітньої історії. В умовах становлення та динамічного розвитку вітчизняної історії відбувається звільнення її від політичних догм радянської історіографії та входження до загальноєвропейського розвитку історичної науки.

Побудова суверенної і демократичної України, інтеграція її у світове співтовариство, глибокі реформи і зміни, які йдуть в усіх ланках суспільного життя потребують серйозної теоретичної розробки проблем державотворення політичної культури, менталітету українства, що неможливі без ґрунтовного осмислення вітчизняної історії, включаючи і її прадавній і модерний період, де закладалися базові цінності українського народу та визначалася специфіка його історичного шляху.

Мета іспиту - розкрити закономірності розвитку історичного процесу в українських землях, особливості політико-адміністративного статусу українських земель, багатогранність і суперечливість економічного, політичного та культурного життя українського народу, історіографічну традицію розгляду ключових проблем курсу. Іспит з історії України має виявити знання аспірантами і здобувачами фактичного матеріал, їх вміння аналізувати основні тенденції історичного розвитку на українських землях. Питання, винесені на кандидатський іспит з історії України, охоплюють період давньої, модерної і новітньої історії.

Завдання іспиту: розглянути процес політичного розвитку українських земель, виявити особливості соціально-економічного розвитку України, висвітлити основні тенденції формування культурних і духовних цінностей українського народу, вивчити головні напрями розвитку державотворчої ідеї

в Україні і основні складові державного будівництва. Поглибити знання студентів про минулу і сучасну історію українського народу.

До складання кандидатського іспиту допускаються аспіранти та здобувачі наукового ступеня, які мають відповідний рівень підготовки. Для допуску до кандидатського іспиту аспірант (здобувач) повинен підготувати реферат із проблеми наукового дослідження. Реферат аспіранта з історії України – це наукова робота, яка містить систематизовану інформацію стосовно вибраної аспірантом теми. Обсяг реферату становить від 25 до 30 друкованих сторінок формату А 4, шрифт Times New Roman, розмір 14, міжрядковий інтервал 1.5, розмір полів: ліве – 25мм, праве 10 мм, верхнє – 15 мм, нижнє – 15 мм. Реферат повинен містити джерельні матеріали, а також власні дослідження і власну думку з даної проблеми.

Реферат повинен відповідати вимогам, які становляться до наукової роботи. Аспірант повинен: чітко і послідовно викладати матеріали; подати точні формулювання понять, які розглядаються у рефераті; навести переконливі аргументи стосовно власної думки; обґрунтувати висновки; список використаних джерел та літератури оформити згідно із вимогами ДАК України. Структура реферату: титульний аркуш; зміст; вступ; розділи реферату; список використаних джерел; додатки (за необхідності).

Титульний аркуш є першою сторінкою реферату, на якому зазначаються: назва відомства, якому підпорядковується дана установа; назва самої установи; структурний підрозділ і відповідна кафедра; нижче йде напис: Реферат для складання кандидатського іспиту з філософії; тема реферату; шифр і назва наукової спеціальності аспіранта (здобувача), форма навчання та прізвище, ім'я, по батькові виконавця; місце для написання прізвища, імена та по батькові, наукового ступеня рецензента; оцінка, виставлена рецензентом; місто та рік написання реферату.

Зміст потрібно подати на другій сторінці роботи після титульного аркуша. Зміст повинен містити структурні елементи у такій послідовності: вступ; перелік назв всіх розділів, параграфів і пунктів; висновки роботи;

список використаних літературних джерел; додатки (при необхідності); номери сторінок. Вступ повинен починатися з нової сторінки і його обсягів не повинен перевищувати однієї сторінки. У вступі автор розкриває актуальність вибраної теми й обґрунтовує необхідність її виконання. В основній частині реферату розкривається суть даної теми. Написання її розпочинається з наступної сторінки після вступу. Вона може включати такі розділи: 1). короткий аналітичний огляд літератури (стан проблеми); 2). розділи і параграфи, які відображають необхідні відомості про предмет дослідження і є достатніми для розкриття сутності даної теми; 3). результати виконаної роботи. У розділах наводять: * огляд літературних джерел, який висвітлює історію вивчення даного питання і містить короткі узагальнення; загальний виклад методики та основних методів дослідження; аналіз досліджуваної проблеми.

Реферат присвячується обраній темі дослідження, тому авторові необхідно обмежитися розглядом обраної теми, а не всією проблемою в цілому. Текст реферату повинен відповідати таким вимогам: автор використовує повну і достовірну інформацію з посиланням на літературні джерела та критично оцінює наведену інформацію; повинен містити логічне і послідовне виконання матеріалу; мати композиційну цілісність; висновки мають бути обґрунтовані; мова викладення має бути чітка і логічна відповідно до норм літературної мови.

Розділи автор може поділяти на підрозділи і пункти. Висновки в тексті розміщуються після викладення суті реферату і починатися з нової сторінки. Вони є узагальненням наведених результатів дослідження і повинні викладатися чітко та лаконічно. У висновках автор коротко висвітлює суть розглянутої теми дослідження. Список використаних джерел подається на окремій сторінці і є сукупністю бібліографічних відомостей про використані документи або частини документів, які наводить автор за визначеними вимогами і які є достатніми для характеристики та ідентифікації видання. Виконується мовою оригіналу, всі елементи списку друкуються із

проміжками між знаками та елементами опису і використання для розрізнення знаків граматичної і приписаної пунктуації. Використані джерела рекомендується розміщати в міру їх посилання у тексті реферату під порядкованим номером. Допускається також застосовувати посилання в алфавітному порядку за першими літерами прізвища авторів або назв творів.

При складанні списку використаних джерел необхідно дотримуватись таких вимог: основні праці провідних фахівців з даного напрямку (монографії, підручники, першоджерела); наукові статті авторів, які розглядають дану тематику; офіційні документи, які свідчать про актуальність даної теми. До списку використаних джерел не слід включати видання, на які автор не посилається у тексті. Якщо автор робить посилання на запозичені факти або цитує інших авторів, він обов'язково має зазначити у квадратних дужках джерело інформації. Відомості про використані джерела, які автор наводить у списку, повинні відповідати державним стандартам.

Пропоновані теми рефератів:

1. Первісне суспільство на території України.
2. Перші державні утворення на території України.
3. Скіфо-сарматська доба.
4. Античні міста-держави Північного Причорномор'я.
5. Східні слов'яни в VI-XI ст.
6. Виникнення і становлення Давньоруської держави (кінець IX – кінець X ст.)
7. Князювання Володимира Великого, Ярослава Мудрого.
8. Політична роздрібненість Київської Русі (кінець XI – середина XIII ст.
9. Монголо-татарська навала та встановлення золотоординського іга.
10. Політичний устрій, соціально-економічний розвиток Київської Русі.
11. Запровадження християнства на Русі.

12. Особливості розвитку культури Київської Русі.
13. Галицько-Волинська держава – спадкоємиця Київської Русі.
14. Українські землі у складі ВКЛ та Польщі.
15. Люблінська унія та її наслідки для України.
16. Берестейська церковна унія.
17. Виникнення українського козацтва. Запорізька Січ.
18. Козацько-селянські повстання наприкінці XVI – на початку XVII ст.
19. Національно-визвольна війна під проводом Б. Хмельницького.
20. Утворення Української гетьманської держави.
21. Період «Руїни» на українських землях.
22. Українська державність наприкінці XVII – на початку XVIII ст.
23. Колоніальна політика Російської імперії щодо України у XVIII ст.
24. Соціально-економічний та суспільно-політичний розвиток українських земель у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
25. Національне відродження в Україні. Кирило-Мефодіївське товариство.
26. Україна в другій половині XIX ст.
27. Реформи другої половини XIX ст. в Російській імперії та їх значення для України.
28. Суспільні течії і рухи другої половини XIX ст.
29. Українська культура в другій половині XIX ст.
30. Україна на початку XX ст.: соціально-економічне та суспільно-політичне становище.
31. Україна в період першої російської революції 1905 – 1907 рр.
32. Західноукраїнські землі в другій половині XIX – на початку XX ст.
33. Українські землі в роки Першої світової війни.
34. Українська національно-демократична революція (1917 –1921 рр.)
35. Універсали Центральної Ради та їх історичне значення.
36. Війна Радянської Росії проти УНР.
37. Гетьманат П. Скоропадського.

38. Утворення та діяльність Директорії УНР.
39. Західноукраїнська Народна Республіка та її історичне значення.
40. Україна в період національно-визвольних змагань другої половини 1919 – на початку 1920 р.
41. Радянсько-польська війна та Україна.
42. УСРР на початку 20-х років ХХ ст. Нова економічна політика.
43. Утворення СРСР та місце УСРР в ньому.
44. Радянська індустріалізація України.
45. Колективізація сільського господарства. Голодомор 1932 –1933 рр.
46. Суспільно-політичне та культурне життя в Україні в 20 – 30-ті роки ХХ ст.
47. Західноукраїнські землі в 20 – 30-ті роки ХХ ст.
48. Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни.
49. Проголошення Карпатської України.
50. Вхідження західноукраїнських земель до складу СРСР
51. Українські землі на початку Другої Світової війни.
52. Встановлення фашистського окупаційного режиму.
53. Рух Опору на окупованій території України.
54. Визволення України від німецько-фашистських загарбників.
55. Миколаївщина в період Другої світової війни.
56. Повоєнна відбудова і розвиток України в 1945 – середині 50-х рр. ХХ ст.
57. Україна в умовах десталінізації.
58. Соціально-політичний розвиток України в 1965-1985 роках.
59. Дисидентський рух в Україні.
60. Україна і процес перебудови в СРСР (квітень 1985 – серпень 1991 р.).
61. Соціально-економічний і культурний розвиток Миколаївщини в другій половині ХХ ст.

62. Соціально-політичний розвиток України в роки незалежності.

63. Українська діаспора в світі.

Питання до іспиту з історії України

1. Найдавніші часи на території України. Східні слов'яни та їх політичні утворення.
2. Київська Русь. Галицько-Волинська держава.
3. Феодальна роздробленість Русі та її наслідки.
4. Документальні джерела та історіографія проблеми особливостей розвитку Київської Русі за князювання Володимира Великого, Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха.
5. Кревська, Люблінська та Берестейська унії: причини, зміст, здобутки і втрати для українського народу.
6. Джерела та історіографія України.
7. Українські землі під владою Литви, Польщі та інших держав у XIV – першій половині XVI ст.
8. Приєднання до Росії Приазов'я, Північного Причорномор'я, Криму і Правобережної України. Три поділи Польщі.
9. Історичні джерела та історіографія проблеми виникнення та діяльності українського козацтва, його роль у суспільно-політичному житті українського народу.
10. Запорізька Січ – християнська, козацька, демократична республіка.
11. Братства в Україні наприкінці XVI – першій половині XVII ст.
12. Козацько-селянські повстання кінця XVI – 30-х рр. XVII ст.: спільні риси та характерні особливості.
13. Доба І.Мазепи. Занепад і ліквідація Гетьманщини.
14. Національно-визвольна війна українського народу (1648-1676 рр.)

15. Антиукраїнська політика царського самодержавства середини та другої половини XIX ст.
16. Опришківський рух, Гайдамаччина та Коліївщина на українських землях.
17. Воєнні колонії та адміралтейські поселення в Україні.
18. Реформи 60-80-х рр. XIX ст. в Україні та їх наслідки.
19. Конституція П. Орлика. Її сутність і значення.
20. Кирило – Мефодіївське товариство, його програмові документи «Очерк конституції республіки» Георгія Андрузького.
21. Столипінські реформи в Україні та їх наслідки.
22. Соціально-економічний та громадсько-політичний розвиток Західної України в XIX - на початку XX ст.
23. Універсали Центральної ради. Їх сутність та історичне значення.
24. Україна часів Директорії УНР. Акт Злуки. Отаманщина. I і II Зимові походи.
25. Виникнення перших політичних партій на українських землях.
26. Документи та історіографія проблеми Української національно-демократичної революції 1917-1921 рр.
27. Україна часів гетьманської держави П. Скоропадського.
28. Українці в роки першої російської революції 1905 – 1907 рр. та реакції.
29. Вхідження України до складу союзу РСР.
30. Політика українізації та її наслідки.
31. Політика «воєнного комунізму» та непу в Україні, їх сутність і наслідки.
32. Примусова колективізація сільського господарства, розкуркулення селянства в Україні та їх наслідки.
33. Джерела та історіографія масових комуністичних репресій і державного терору в Україні.
34. Документальні джерела та матеріали, історіографія Визвольної війни під проводом Б. Хмельницького.

35. Історичні джерела та історіографія голоду 1921-1923 рр. в Україні.
36. М.С. Грушевський та його концепція історії України.
37. Карпатська Україна та проголошення відновлення української держави 30 червня 1941 р.
38. Українці в роки Другої світової війни.
39. Миколаївщина в роки Другої світової війни.
40. Радянські конституції: їх декларативний характер і зміст?
41. Рух Опору на українських землях в роки Другої світової війни.
42. Історичні джерела та історіографія голодомору 1932-1933 рр. в Україні.
43. Підпільно-партизанський, оунівський і український повстанський рухи в Україні часів Другої світової та повоєнний періоди.
44. Відбудова народного господарства у повоєнний період та зміни в духовному житті українського суспільства.
45. Україна на міжнародній арені в повоєнний період. Роль України в утворенні ООН.
46. Історичні джерела та історіографія голоду 1946-1947 рр.
47. Дисидентський опозиційний рух на Україні.
48. Соціально-економічний і культурний розвиток України в 1965-1985 роках.
49. Україна часів перебудови та проголошення її незалежності та суверенітету.
50. Незалежна українська держава на сучасному етапі.

Список літератури:

1. Бойко О.Д. Історія України у ХХ столітті. 20-90-ті роки. - Ніжин, 1994.
2. Бондаренко К. Довідник з історії України: В 3 т. К., 1995.
3. Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ століття.-К., 1993.
4. Історія держави і права України. В 2 част. К., 1996 - част.2.
5. Історія України в особах ХІХ-ХХ ст.- К., 1995.

6. Історія України. Курс лекцій: В 2 кн. К., 1992, 2 кн.
7. Історія українського війська.-Львів, 1992.
8. Коваль М.В., Кульчицький С.В., Курносів Ю.О. Історія України.-К., 1996
9. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. - Париж-Нью-Йорк-Львів, 1993.
10. Кремінь В.Г., Табачник Д.В., Ткаченко В.М. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду).-К., 1996.
11. Нагаєвський І. Історія Української Держави двадцятого століття.-К.,1994.
12. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна.-К., 1995
13. Украинская ССР в Великой Отечественной войне Советского Союза. В 3 т.-К., 1975
14. Україна: друга половина ХХ століття: Нариси історії.-К., 1997
15. Хрестоматія з історії України.-К., 1998
16. Кремень В.Г., Табачник О.Д., Ткаченко В.М. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду).-К., 1996.
17. Шаповал Ю.І.Хрущов. Нарис політичної діяльності // УГЖ-1989-№1.
18. Гісем О.В. , Мартинюк О.О., Трухан О.В. Історія України в таблицях .-Х., 2007.
19. Губіна С.П. Історія України в таблицях і схемах.-Х., 2007.
20. Коляда І., Лук'яненко О. Історія України в 11 класі. Навчально – методичний посібник для вчителів.-К., 2005.
21. Остафійчуку В.Ф. Історія України: сучасне бачення. Навчальний посібник.-К., 2008.
22. Історія України: Навчально – методичний посібник для семінарських занять.-К., 2006.
23. Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі.-Х., 2007.

Керівник інституту історії,
політології та права

М.М. Шитюк